



Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs

Rapportage van het onderzoek naar de ervaringen met
en mening over huisbezoeken in het onderwijs

Mei 2016
Wout Neutel

Aanleiding.

Op 21 mei 2015 hield Verus-voorzitter Wim Kuiper tijdens de landelijke Verus-bijeenkomst een vurig pleidooi om huisbezoeken in ere te herstellen:

“Bij de grote compassie voor kinderen en ouders op onze scholen hoort het je willen verdiepen in de huiselijke leefwereld van de kinderen. In 2013 publiceerden SCP en CBS dat vier van de vijf ouders aangeven dat hun school in het basisonderwijs geen huisbezoeken doet. Leerkrachten noemen bezoeken intensief, maar ook effectief. Door de bezoeken komen onzichtbare ouders in beeld en wordt de thuissituatie duidelijker. Dat is winst voor school én kind. Niet voor niets werd er in Amsterdam jaren geleden subsidie verstrekt om zowel in het basis als voortgezet onderwijs huisbezoeken te stimuleren. Ik pleit ervoor dat we meer tijd nemen én krijgen, in het basis en voortgezet onderwijs om leerling en ouders thuis op te zoeken. Wat mij betreft komt de school wél achter de voordeur!”

Maar hoeveel ervaring ouders, docenten en schoolleiders precies hebben met huisbezoeken en wat hun mening daarover is, was niet precies bekend. Daarom gaf Verus aan TNS/NIPO opdracht om onderzoek te doen naar de feitelijke situatie en de beleving van huisbezoeken.

Onderzoeksvragen en –opzet.

In het onderzoek van TNS/NIPO staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

- Wat is de huidige situatie van huisbezoeken in Nederland en wat vindt men ervan?
 - Is men bekend met huisbezoeken?
 - Hoe vaak komt het voor?
 - Wie legt het huisbezoek af?
 - Wat vindt men van huisbezoek?
 - Wat zijn voor/nadelen van huisbezoek?
 - Waarom vindt huisbezoek wel of niet plaats?
- Wat is de huidige ervaring met huisbezoeken?
 - Wat is de ervaring van docenten met huisbezoeken?
 - Wat is de ervaring van ouders met huisbezoeken?
 - Motieven: waarom zou een docent wel of geen huisbezoeken doen?
 - Motieven: waarom zou een schoolleider docenten wel of niet stimuleren tot huisbezoeken?

TNS/NIPO heeft bij haar onderzoek gebruik gemaakt van het ledenbestand van Verus voor de doelgroep schoolleiders. Voor de doelgroepen ouders en docenten heeft TNS/NIPO gebruik gemaakt van haar eigen onderzoekspanels. Van iedere deelnemer aan die panels is de persoonlijke situatie bekend, waardoor docenten en ouders met schoolgaande kinderen geselecteerd konden worden. In totaal hebben 1413 respondenten de vragen beantwoord.

Resultaten in samenvatting

Bekendheid: Met name ouders zijn erg onbekend met huisbezoek

- De helft van de ouders is onbekend met huisbezoek. Schoolleiders zijn vaker goed bekend met huisbezoek dan docenten. In het primair onderwijs is men ook beter bekend met huisbezoek dan in het voortgezet onderwijs.
- Bijna vier op de tien ouders en docenten die wél bekend zijn met huisbezoek, hebben er geen ervaring mee. Dat betekent dat slechts ongeveer een kwart van de ouders daadwerkelijk de docent op huisbezoek krijgt.
- Docenten in het primair onderwijs hebben veel meer ervaring met het doen van huisbezoek dan docenten in het voortgezet onderwijs.

Effect: Huisbezoek zorgt voor meer begrip voor de leerling en versterkt de relatie school-ouders.

- Huisbezoek is veelal een positieve ervaring voor ouders, docenten en schoolleiders.
- Bij huisbezoek denkt men vooral aan het leren kennen van de thuissituatie van leerlingen, en het beter begrijpen van hun persoonlijke situatie.
- Ook denken de respondenten dat huisbezoek de relatie tussen ouders en school verbetert.
- Huisbezoek is volgens de respondenten vooral geschikt om een specifiek probleem of onderwerp te bespreken met ouders. Ook wordt huisbezoek geschikt geacht voor het beter begrijpen van een verandering in specifiek gedrag of schoolprestaties van een leerling.

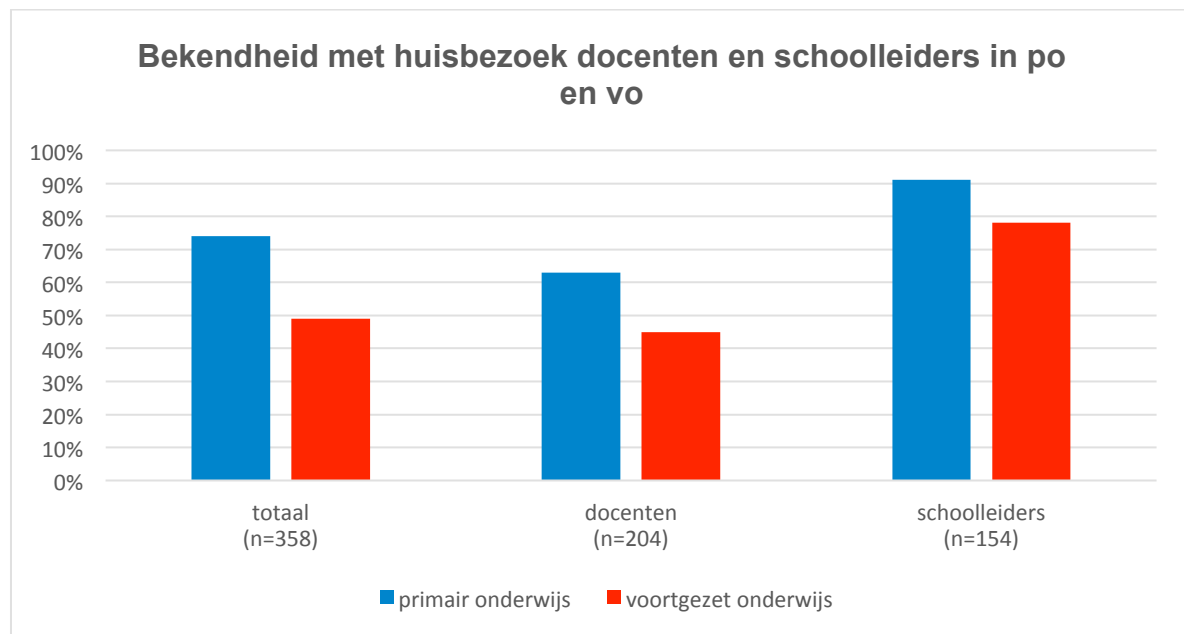
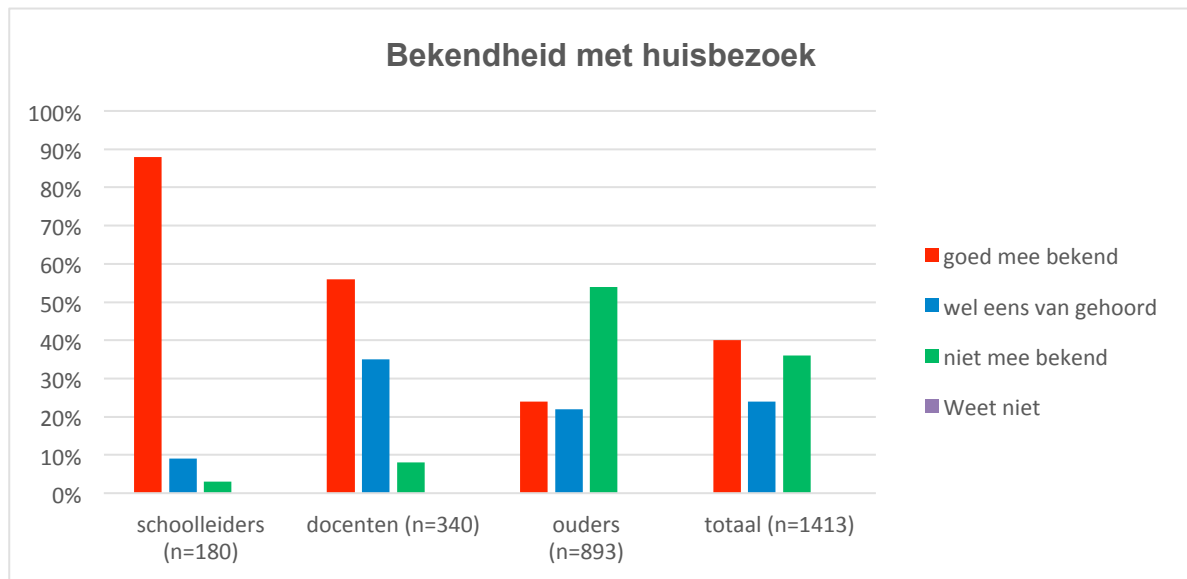
Mening: Ouders en schoolleiders vinden thuisbezoek belangrijker dan docenten.

- Het bezoeken van leerlingen thuis wordt door ongeveer de helft van de respondenten belangrijk gevonden. Vooral ouders en schoolleiders vinden het belangrijk. De mening van docenten is hierover meer verdeeld.
- Het gebrek aan tijd is het belangrijkste argument om huisbezoek op scholen niet te stimuleren. In het voortgezet onderwijs geeft men vaker aan dat huisbezoek ook niet tot de taak van de docenten behoort. Ook vinden de respondenten dat huisbezoek vraagt om specifieke vaardigheden en training.
- Meer dan de helft vindt het een goed idee dat Verus huisbezoek onder de aandacht brengt. Men denkt dan vooral dat Verus dit kan doen door de positieve effecten van huisbezoek aan te tonen en door hierover te communiceren.

Resultaten op detailniveau

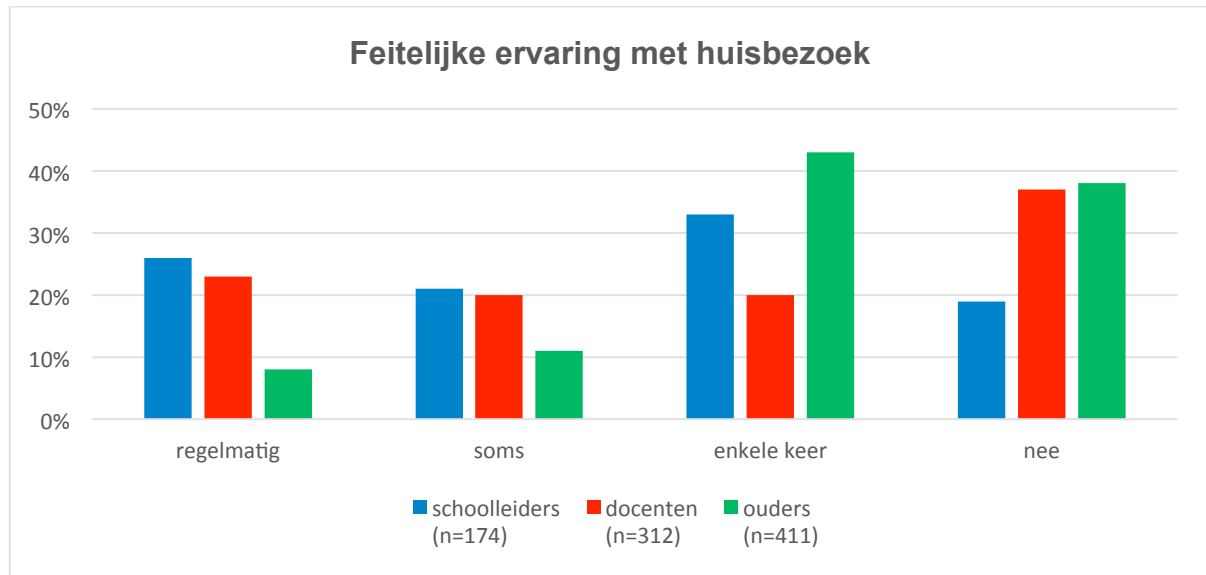
Bekendheid met huisbezoek

Iets meer dan de helft van de ouders (54%) is onbekend met huisbezoeken. Docenten zijn in meerderheid hiermee wel bekend. Slechts 8% is hier niet mee bekend. Bij schoolleiders is het percentage 'onbekend' nog lager: 3%. In het algemeen zijn docenten en schoolleiders in het primair onderwijs (po) bekender met huisbezoeken dan docenten en schoolleiders in het voortgezet onderwijs (vo): 63% en 91% (po) om 45% en 78% (vo).



Feitelijke ervaring met huisbezoek

Van de ouders, docenten en schoolleiders die bekend zijn met het fenomeen huisbezoek heeft maar een gedeelte daarvan ook daadwerkelijk ervaring hiermee. 38% Van deze ouders heeft hier geen ervaring mee, waardoor uiteindelijk ruim een kwart (29%) van alle ouders wel eens, soms of regelmatig thuis bezocht is door de school.



Waar denkt men aan bij huisbezoek?

Op de open vraag waar men aan denkt bij het woord 'huisbezoek', komen uiteenlopende reacties naar voren. Een greep:

"Kennismaking met de thuissituatie."

"Ouderbetrokkenheid."

"Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het kind."

"Dat het veel tijd kost, maar heel veel informatie oplevert."

"Ontzettend arbeidsintensief en ook niet in alle gevallen noodzakelijk."

"Enorm waardevol om het kind beter te kunnen doorgronden."

"Er is iets aan de hand."

"Uit de tijd."

"Spannend."

"Noodsituatie, crisis, ziekte, overlijden."

"Gezelligheid."

"Bij de leerling thuis specifieke problemen bespreken."

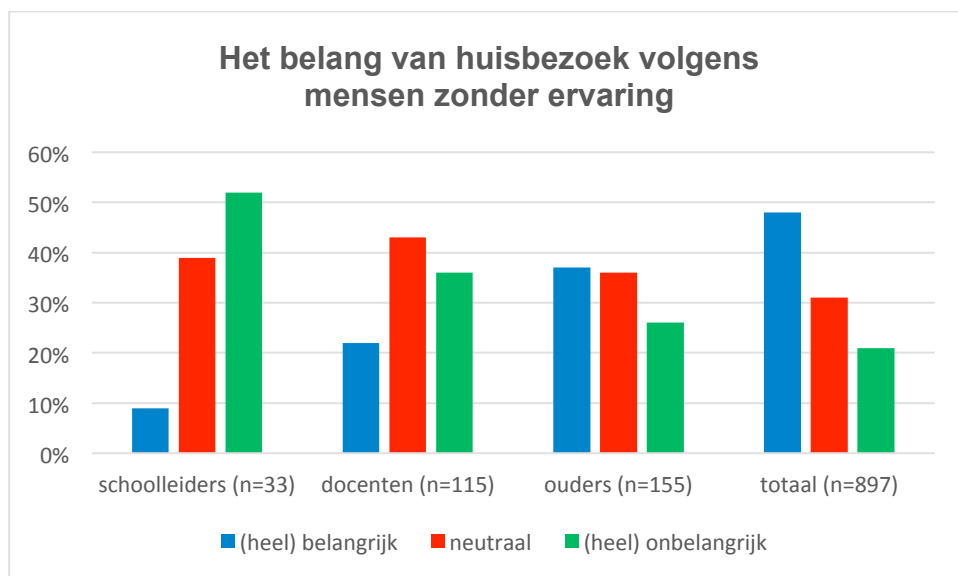
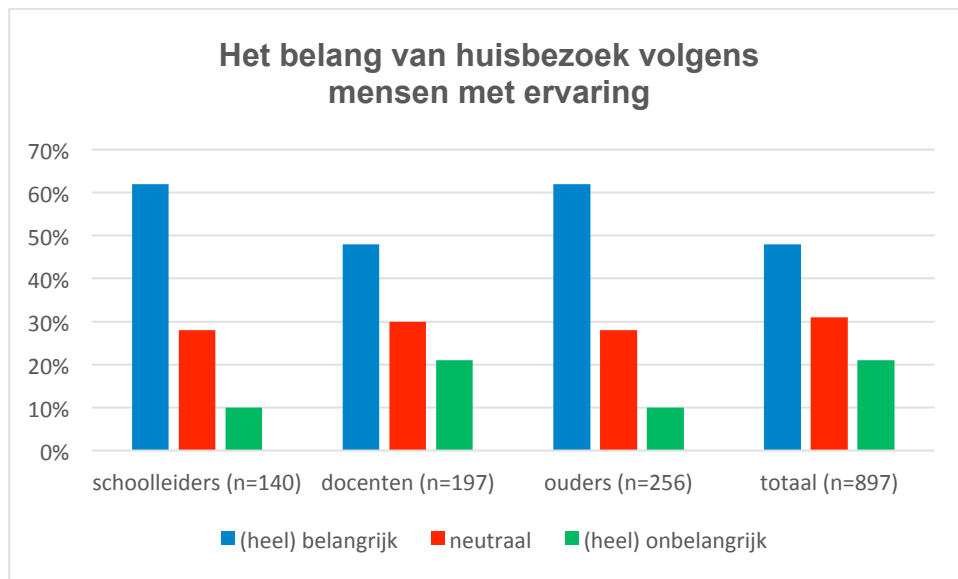
"Dat alles netjes moet zijn. Soort controle hoe het kind woont."

"Om te kijken hoe de leerling thuis leeft en om over schoolwerk te praten."

"Fijn om de leraar thuis te ontmoeten, een meer ontspannen gesprek."

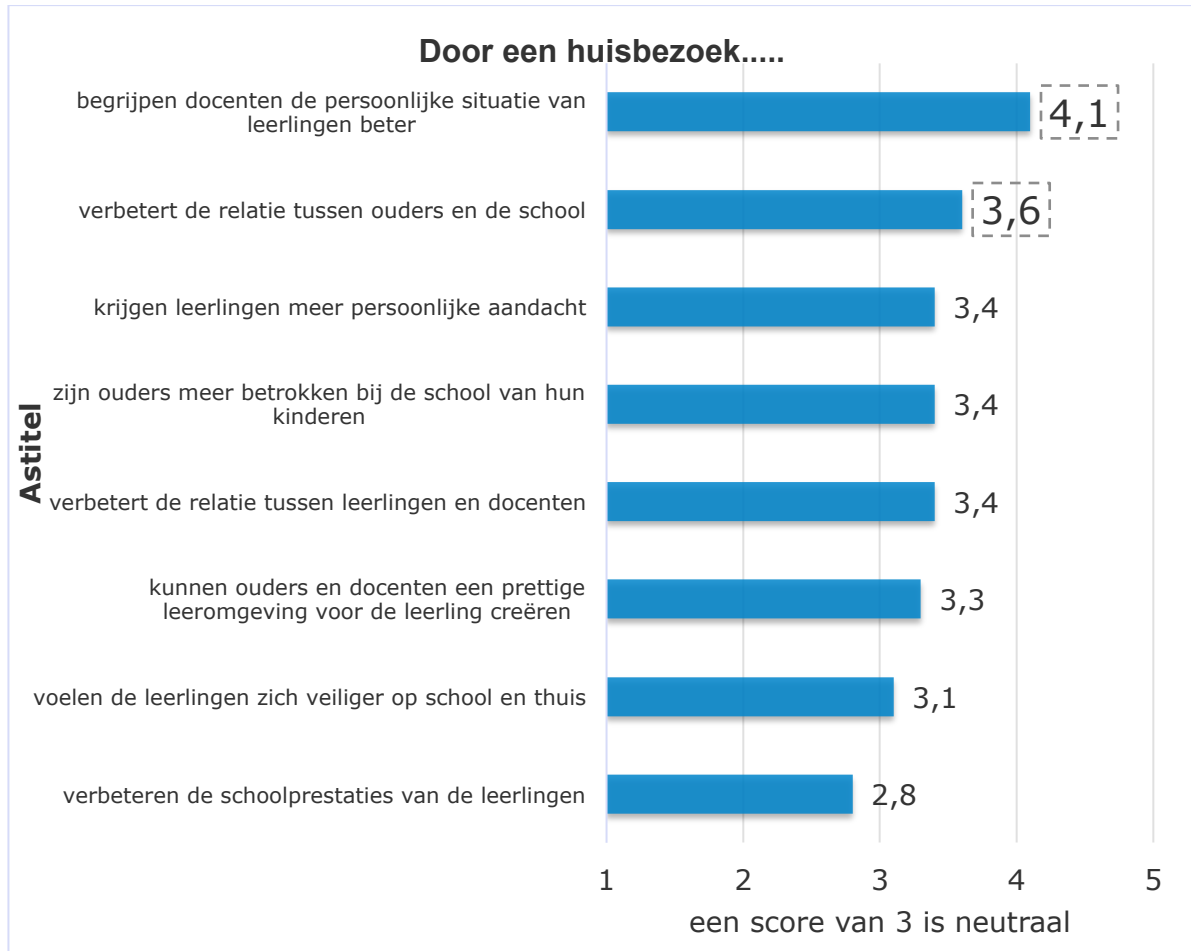
Het belang van huisbezoek

Voorals ouders en schoolleiders vinden huisbezoek (heel) belangrijk. Met name wanneer zij hiermee ervaring hebben. Dan zegt 62% huisbezoek belangrijk of zelfs heel belangrijk te vinden. Docenten vinden het wat minder belangrijk, maar toch vindt 48% van de docenten met huisbezoekervaring het belangrijk of heel belangrijk. Het contrast met de mensen die geen ervaring hebben is groot. Met name de groep schoolleiders scoort dan veel lager. Docenten staan er al wat positiever tegenover en ruim een derde van de ouders zonder ervaring met huisbezoek vindt het toch belangrijk of zelfs heel belangrijk. Samengevat vindt 48% van de respondenten huisbezoek belangrijk of zelfs heel belangrijk, 31% is neutraal en 21% vindt het (heel) onbelangrijk.



Wat zijn de gevolgen van huisbezoeken?

Door een huisbezoek begrijpen de docenten de persoonlijke situatie van leerlingen beter en verbetert de relatie tussen ouders en school. Dat is de grootste ervaren winst van een huisbezoek. De respondenten denken dat er minder effect is op de leerprestatie van de leerlingen.



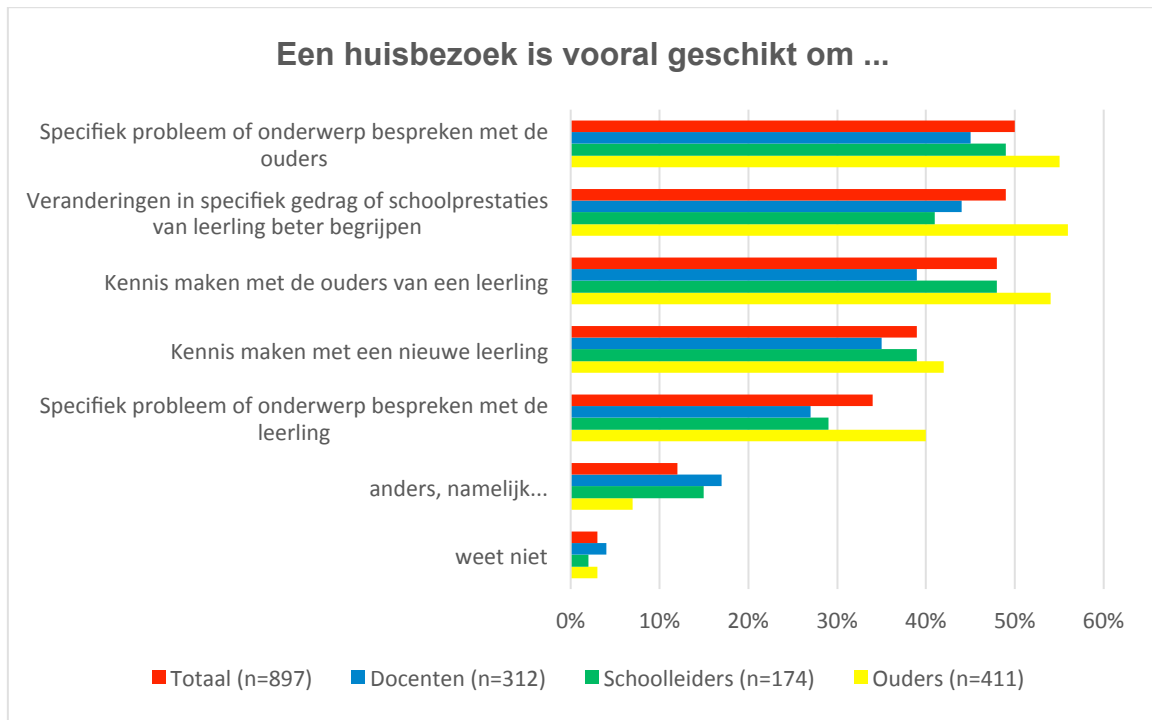
En wat kost het de school?

Huisbezoeken leveren niet alleen wat op, maar kosten de school ook wat. Heel duidelijk komt naar voren dat huisbezoeken als tijdrovend worden ervaren, en dat men vindt dat het om specifieke vaardigheden van de docenten vraagt. Ook is men van mening dat een huisbezoek de houding van de docent ten opzichte van de leerling beïnvloedt. Met name docenten vinden dat een huisbezoek niet opgelegd mag worden door de school. Ouders vinden veel vaker dat huisbezoek wél een verplicht onderdeel zou moeten zijn. Het argument van ongewenste inbreuk op de privacy, dat vooral door docenten naar voren wordt gebracht, speelt bij ouders nauwelijks een rol.



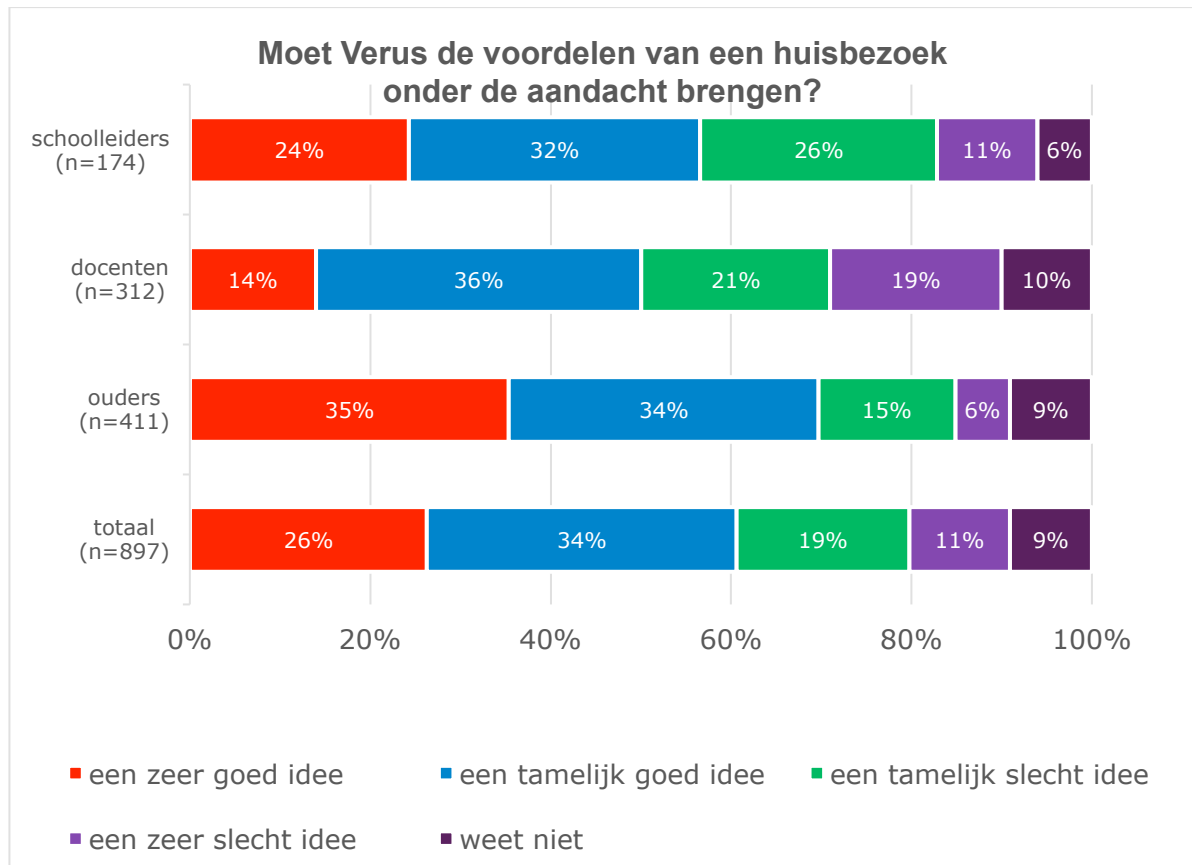
Doelen van een huisbezoek

Huisbezoeken zijn vooral geschikt om specifieke problemen of onderwerpen te bespreken met ouders, om veranderingen in specifiek gedrag of schoolprestaties van leerlingen te begrijpen en om kennis te maken met de ouders van de leerling. De docent van de klas (54%) of de mentor van de leerling (29%) is de meest aangewezen persoon om een huisbezoek af te leggen. De meningen zijn verdeeld over hoe vaak een huisbezoek zou moeten plaatsvinden. Het varieert van ongeveer eens per schooljaar (31%) tot eens per schoolcarrière (21%) of alleen als daar een specifieke reden voor is (37%).



Moet Verus aandacht vragen voor huisbezoek?

Van alle respondenten vindt 60% het een goed idee dat Verus de voordelen van een huisbezoek onder de aandacht brengt. Vooral ouders (69%) en schoolleiders (56%) zijn voorstanders, maar ook de helft van de docenten vindt dit een zeer goed of tamelijk goed idee.



Ten slotte: 'thuisbezoek'

Meestal wordt in het onderwijs gesproken over 'huisbezoek'. Verus kiest voortaan voor het begrip 'thuisbezoek'. Huisbezoek wordt in andere sectoren vaak ingezet als middel voor controle. Verus wil met 'thuisbezoek' benadrukken dat het doel ervan is om de band met leerlingen en hun ouders te versterken door persoonlijke interesse in hun leefwereld.